

‘IK ZOU GRAAG EEN POSTERCAMPAGNE OPZETTEN, WAARIN HET RECHT OM TE ZOENEN EN OM VERLIEFD TE ZIJN, WORDT UITGEDRAGEN’

feminisme op zijn kop.’ In *Waarom het Midden-Oosten een seksuele revolutie nodig heeft* schrijft Eltahawy dat de nikab voortkomt uit een ideologie die vrouwen dwingt hun lichaam in de openbare ruimte te verbergen omdat mannen hun lusten niet kunnen beheersen. ‘Ik vind het teleurstellend dat de linkervleugel in Europa zwijgt en niet verklaart: een verbod op de nikab heeft alles te maken met vrouwenrechten,’ stelt Eltahawy.

DOODGEGOOID MET ISLAM

Dat het in Nederland niet altijd de vrije keuze is van een vrouw om een nikab te dragen, weet de Nederlands-Pakistaanse juriste Shirin Musa, voorvrouw van de ngo Femmes for Freedom. ‘Een vriendin van mij vraagt regelmatig of het nikabverbod al is ingegaan. Zij kan niet wachten tot ze ’m gelegitimeerd kan afdoen.’ Musa strijdt voor huwelijkse vrijheid en zet zich in voor ‘verborgen vrouwen’ zoals de vermoorde Yasmeen. Net als Eltahawy voelt Musa zich in haar strijd voor de gelijkheid

van moslimvrouwen in de steek gelaten door de ‘witte Opzij-feministen’, zoals zij het uitdrukt. ‘Ik zou willen dat feministen ervoor pleiten dat er in het onderwijs meer aandacht komt voor vrouwenrechten of filosofie. Zeker niet meer islam, daar worden we al mee doodgegooid, thuis en in de moskee.’

Musa is teleurgesteld dat haar plannen om de positie van migrantenvrouwen te bekrachtigen op weinig concrete steun kunnen rekenen. ‘Ik word geregeld uitgenodigd door een minister of wethouder en hoor dat ik ‘voorbeeldig werk’ doe. Ik zou graag een postercampagne opzetten, waarin het recht om te zoenen en om verliefd te zijn, wordt uitgedragen. Een wethouder of minister zou moskeeën en migrantenorganisaties kunnen vragen of wij over zo’n seksuele vrijheid-campagne gesprekken kunnen voeren. Maar uiteindelijk gebeurt er niets.’

Van de wijze waarop moslimmannen van de derde en vierde generatie naar vrou-

wen kijken, word je niet vrolijk, stelt Shirin Musa. ‘Vrouwelijke kuisheid is nog steeds de norm.’ De van oorsprong Koerdische Celal Altuntas, auteur van *Het is je zusje!*, een boek over opvoedverschillen tussen man en vrouw, bevestigt dit. ‘Vrouwelijke kuisheid is essentieel in de moslimgemeenschap. Het lichaam van de vrouw behoort niet haarzelf toe, maar het collectief van haar mannelijke familieleden.’ In de ‘wij-cultuur’, zoals Altuntas het noemt, is alles gericht op bescherming van de collectieve familie-eer, waaronder de kuisheid van vrouwen. Individuele gedachtenvorming wordt niet gestimuleerd, ook niet bij mannen. ‘Jongetjes worden van jongs af aan geprogrammeerd om deel uit te maken van de groep,’ zegt hij. ‘De ‘wij-cultuur’ is een cultuur van daden, van geweld. Er wordt niet gepraat zoals in de westerse ‘ik-cultuur’.

Lessen gendergelijkheid zullen de opvattingen van moslimmigranten over vrouwen niet op korte termijn wezenlijk veranderen, denkt Altuntas. ‘Vergelijk het met een verslaafde. Je kunt blijven herhalen: drugs zijn slecht. Hoewel de verslaafde zich hiervan bewust is, valt hij toch geregeld terug in zijn oude gedrag. Het kost tijd om moslimmannen ervan te doordringen dat vrouwen net zoveel recht hebben op hun eigen keuzes. Maar er is vooruitgang, er wordt inmiddels over gediscussieerd.’ ■

TRAINING WEL EER,
GEEN GEWELD:

‘Pak ophitsers aan via het strafrecht’

Projectleider Celal Altuntas, voormalig maatschappelijk werker: ‘Ik geef lezingen in koffiehuisen en op scholen aan mannen die deel uitmaken van een collectieve schaamtecultuur.

Ik ga het gesprek met ze aan over eer en geweld. Veel mannen van Turkse of Marokkaanse afkomst hebben er moeite mee dat hun dochters, zussen en nichtjes zich gedragen volgens de vrijere Nederlandse normen en waarden. Ze controleren, schreeuwen of er vallen klappen. Ik zeg tegen de mannen en jongens: “Praat met elkaar. Door geweld te gebruiken, vervreemd je van elkaar.” We moeten af van de daadcultuur en toe naar een praatcultuur.

Ouderen zijn vaak opgegroeid in een land waar eerwraak een natuurgegeven is. Dat ben ik zelf ook, ik weet er alles van. Er is veel aandacht voor slachtoffers van eerwraak, maar minder voor potentiële daders. Hun omgeving drijft hen geregeld via roddel tot het plegen van eerwraak, ook als ze dat zelf eigenlijk niet willen. Ik ben ervoor om ook de ophitsers van eerwraak aan te pakken via het strafrecht. In mijn boek *Het is je zusje!*

citeer ik een gescheiden Turkse man die zijn weggelopen ex moest wreken: “Waar leef ik voor als ik geen eer meer heb? Zo hebben we het van onze ouders geleerd en onze ouders hebben het van hun ouders geleerd. Wat weten deze westerlingen? Ze hebben geen eer en bij hen is alles normaal. Mijn behandelaar zegt tegen mij dat wij in Nederland leven, en dat mannen en vrouwen gelijk zijn. Rot op, wat weet hij ervan?”